

4. Enquesta

Presentació dels resultats de l'enquesta.

4.1. El qüestionari

Rosa Maria Pujol

Universitat Autònoma de Barcelona

Margarida Feliu

Societat Catalana d'Educació Ambiental

Un dels principals objectius dels diferents Fòrums d'educació ambiental que des de l'any 1998 organitza la Societat Catalana d'Educació Ambiental és el d'oferir un espai de debat i de participació al col·lectiu de professionals de l'educació ambiental.

L'equip organitzador del Fòrum 2000+4 ha elaborat un qüestionari de 27 preguntes, sorgides de l'estudi prospectiu "**L'educació ambiental en xarxa**" que s'ha tramès als participants, en el moment de la inscripció.

Respostes possibles per cada qüestió eren quatre:

Gens d'acord

Poc d'acord

D'acord

Molt d'acord

01.- A la meua feina participo habitualment en programes o projectes d'educació ambiental

02.- El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què treballa em permeten entrar en contacte amb altres realitats de l'entorn més proper

03.- El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què treballa em permeten relacionar-me amb persones d'indrets allunyats o d'altres països

04.- El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què participo comporta(en) l'existència d'una xarxa estable de grups o d'institucions que se'n responsabilitzen

05.- El treball en xarxa entre diverses institucions contribueix a millorar els processos educatius

06.- Fer treball en xarxa m'ajuda en el meu desenvolupament professional

07.- La participació ciutadana és un component essencial del treball en xarxa

08.- Treballar l'educació ambiental amb persones que pertanyen a d'altres institucions sovint genera conflictes que la fan molt poc efectiva

09.- Les relacions entre les persones i els col·lectius que treballen en l'àmbit de l'educació ambiental són fàcils i estan ben organitzades

10.- En el meu lloc de treball l'estructura jeràrquica dificulta molt el treball en equip o en xarxa.

11.- Habitualment treballar en equip amb els companys i companyes resulta molt enriquidor

12.- Les estructures administratives amb les quals em relaciono en la meva feina són molt feixugues i estan molt burocratitzades

13.- No es pot endegar cap procés d'educació ambiental sense comptar amb les aportacions i la complicitat de persones i de grups de diverses procedències

14.- Sovint la necessitat de consensuar les propostes fa que la feina sigui massa lenta quan hi participa molta gent

15.- La rutina de la feina i la compartimentació de les tasques fan molt difícil el treball en equip

16.- No es poden realitzar projectes que impliquin la col·laboració entre grups diferents si no queden perfectament delimitades les responsabilitats de cadascú

17.- No és feina del professorat coordinar-se i dur a terme projectes comuns amb entitats o grups de fora de l'escola

18.- És possible fer educació ambiental només des de l'escola, sense establir vincles de col·laboració amb grups o entitats externs

19.- No es poden endegar projectes d'educació ambiental en xarxa sense el suport econòmic de les administracions públiques

20.- Quan participo en un projecte conjunt en què col·laboren diversos grups o entitats, m'estimo més que existeixi un nucli que el coordini i que s'ocupi de la gestió del dia a dia

21.- En el meu lloc de treball normalment fem reunions per aportar idees o propostes

22.- A la meva feina les decisions les prenen només els caps

23.- Un bon indicador de l'efectivitat d'un programa d'educació ambiental és el percentatge d'escoles que hi tornen a participar

24.- L'avaluació externa és el procediment més adient per detectar els aspectes que cal millorar en els projectes d'educació ambiental

25.- Per tal de valorar l'eficàcia dels programes educatius lligats al desenvolupament sostenible no n'hi ha prou amb les enquestes d'opinió. Cal fer entrevistes a l'alumnat i el professorat que hi participa

26.- Les institucions externes a l'escola no poden fer educació ambiental amb els joves sense la col·laboració del professorat i dels centres

27.- Participar en projectes d'educació ambiental implica canvis en l'estructura organitzativa de les escoles

4.2. Els resultats

L'anàlisi de les 59 enquestes rebudes ha estat el material base presentat a l'espai de debat. A continuació us presentem el resultat de l'enquesta.

	<i>Gens d'acord</i>	<i>Poc d'acord</i>	<i>D'acord</i>	<i>Molt d'acord</i>
01.- A la meua feina participo habitualment en programes o projectes d'educació ambiental	3,39	1,69	23,73	71,19
02.- El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què treballa em permeten entrar en contacte amb altres realitats de l'entorn més proper	1,69	3,39	45,76	45,76
03.- El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què treballa em permeten relacionar-me amb persones d'indrets allunyats o d'altres països	18,68	37,29	22,03	16,95
04.- El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què participo comporta(en) l'existència d'una xarxa estable de grups o d'institucions que se'n corresponsabilitzen	6,78	23,73	44,07	22,03
05.- El treball en xarxa entre diverses institucions contribueix a millorar els processos educatius	0,00	0,00	40,68	55,93
06.- Fer treball en xarxa m'ajuda en el meu desenvolupament professional	0,00	8,47	47,46	38,98
07.- La participació ciutadana és un component essencial del treball en xarxa	0,00	10,17	38,98	45,76
08.- Treballar l'educació ambiental amb persones que pertanyen a d'altres institucions sovint genera conflictes que la fan molt poc efectiva	20,34	47,46	25,42	1,69
09.- Les relacions entre les persones i els col·lectius que treballen en l'àmbit de l'educació ambiental són fàcils i estan ben organitzades	13,56	55,93	18,64	1,69
10.- En el meu lloc de treball l'estructura jeràrquica dificulta molt el treball en equip o en xarxa.	37,29	32,20	22,03	5,08
11.- Habitualment treballar en equip amb els companys i companyes resulta molt enriquidor	0,00	5,08	27,12	64,41
12.- Les estructures administratives amb les quals em relaciono en la meua feina són molt feixugues i estan molt burocratitzades	1,69	33,90	50,85	10,17
13.- No es pot endegar cap procés d'educació ambiental sense comptar amb les aportacions i la complicitat de persones i de grups de diverses procedències	1,69	22,03	44,07	28,81
14.- Sovint la necessitat de consensuar les propostes fa que la feina sigui massa lenta quan hi participa molta gent	5,08	27,12	52,54	8,47
15.- La rutina de la feina i la compartimentació de les tasques fan molt difícil el treball en equip	10,17	32,20	49,15	1,69
16.- No es poden realitzar projectes que impliquin la col·laboració entre grups diferents si no queden perfectament delimitades les responsabilitats de cadascú	0,00	15,25	54,24	23,73
17.- No és feina del professorat coordinar-se i dur a terme projectes comuns amb entitats o grups de fora de l'escola	44,07	42,37	8,47	0,00
18.- És possible fer educació ambiental només des de l'escola, sense establir vincles de col·laboració amb grups o entitats externs	30,51	49,15	15,25	1,69
19.- No es poden endegar projectes d'educació ambiental en xarxa sense el suport econòmic de les administracions públiques	8,47	30,51	40,68	16,95
20.- Quan participo en un projecte conjunt en què col·laboren diversos grups o entitats, m'estimo més que existeixi un nucli que el coordini i que s'ocupi de la gestió del dia a dia	1,69	11,86	62,71	18,64

21.- En el meu lloc de treball normalment fem reunions per aportar idees o propostes	1,69	11,86	50,85	30,51
22.- A la meua feina les decisions les prenen només els caps	20,34	57,63	16,95	1,69
23.- Un bon indicador de l'efectivitat d'un programa d'educació ambiental és el percentatge d'escoles que hi tornen a participar	3,39	35,59	50,85	6,78
24.- L'avaluació externa és el procediment més adient per detectar els aspectes que cal millorar en els projectes d'educació ambiental	3,39	27,12	50,85	11,86
25.- Per tal de valorar l'eficàcia dels programes educatius lligats al desenvolupament sostenible no n'hi ha prou amb les enquestes d'opinió. Cal fer entrevistes a l'alumnat i el professorat que hi participa	0,00	10,17	50,85	33,90
26.- Les institucions externes a l'escola no poden fer educació ambiental amb els joves sense la col·laboració del professorat i dels centres	10,17	25,42	38,98	20,34
27.- Participar en projectes d'educació ambiental implica canvis en l'estructura organitzativa de les escoles	6,78	20,34	50,85	16,95

4.3. Algunes possibles interpretacions

Com es pot observar en l'anàlisi de cada pregunta de l'enquesta, en 17 d'elles el grau d'acord o de desacord de les respostes del col·lectiu ha estat superior al 70 %, però en 10 preguntes aquest acord en les respostes no ha estat tan clar.

Temes com si els projectes d'educació ambiental en els que estem treballant ens permeten relacionar-nos amb persones d'indrets allunyats o d'altres països, si la compartimentació de les tasques fa molt difícil el treball en equip, si es poden o no engegar projectes d'educació ambiental en xarxa sense el suport econòmic de les administracions públiques o si un bon indicador de l'efectivitat d'un programa d'educació ambiental és el percentatge d'escoles que hi tornen a participar són exemples d'aquelles qüestions on la respostes recollides han estat més divergents.

Cal remarcar, però que el debat posterior no es va centrar únicament en l'enunciat específic de cadascuna de les preguntes de l'enquesta sinó que aquesta va servir com element introductori d'informació per debatre tot allò que el Fòrum sobre l'educació ambiental en xarxa va anar suggerint al llarg de les sessions.

Preguntes amb resposta clara

1. A la meua feina participo habitualment en programes o projectes d'educació ambiental

Què pot aportar el treball en xarxa per augmentar la participació dels membres d'un col·lectiu?

2. El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què treballa em permeten entrar en contacte amb altres realitats de l'entorn més proper

Quines avantatges ens ha comportat el treball en xarxa per contactar amb altres realitats properes?

5. El treball en xarxa entre diverses institucions contribueix a millorar els processos educatius

Quins tipus de compromisos entre institucions ens han garantit la continuïtat d'un projecte en xarxa?

6. Fer treball en xarxa m'ajuda en el meu desenvolupament professional

Quins aspectes professionals hem vist potenciats al participar en un treball en xarxa?

7. La participació ciutadana és un component essencial del treball en xarxa

Com ho fem per donar a conèixer el treball realitzat en l'àmbit d'una xarxa?

8. Treballar l'educació ambiental amb persones que pertanyen a d'altres institucions sovint genera conflictes que la fan molt poc efectiva

Quins mecanismes ens han funcionat per resoldre els possibles conflictes que poden sortir al treballar en xarxa?

9. Les relacions entre les persones i els col·lectius que treballen en l'àmbit de l'educació ambiental són fàcils i estan ben organitzades

Quins aspectes són determinants per què funcionin les relacions entre persones i equips quan es treballa en xarxa?

10. En el meu lloc de treball l'estructura jeràrquica dificulta molt el treball en equip o en xarxa

Quins problemes comporta treballar en xarxa dins una estructura jerarquizada?

11. Habitualment treballar en equip amb els companys i companyes resulta molt enriquidor

Quins aspectes professionals compensen quan es treballa en xarxa?

13. No es pot endegar cap procés d'educació ambiental sense comptar amb les aportacions i la complicitat de persones i de grups de diverses procedències

Quins elements resulten claus per engrescar-se a treballar en un projecte en xarxa?

16. No es poden realitzar projectes que impliquin la col·laboració entre grups diferents si no queden perfectament delimitades les responsabilitats de cadascú

Com heu anat assumint les noves responsabilitats que sorgeixen durant un treball en xarxa?

17. No és feina del professorat coordinar-se i dur a terme projectes comuns amb entitats o grups de fora de l'escola

Com heu superat els possibles entrebancs per accedir a entitats o grups externs i establir un projecte en xarxa?

18. És possible fer educació ambiental només des de l'escola, sense establir vincles de col·laboració amb grups o entitats externs

Quines característiques dels grups o entitats externes ens han facilitat establir-hi vincles?

20. Quan participo en un projecte conjunt en què col·laboren diversos grups o entitats, m'estimo més que existeixi un nucli que el coordini i que s'ocupi de la gestió del dia a dia

Quins aspectes de la gestió són claus per ser assumits pel nucli coordinador?

21. En el meu lloc de treball normalment fem reunions per aportar idees o propostes

Com es pot evitar que el treball d'alguns equips de la xarxa relantivtzi el treball conjunt?

22. A la meua feina les decisions les prenen només els caps

Quins problemes hi ha per treballar en xarxa quan les institucions estan dirigides verticalment?

25. Per tal de valorar l'eficàcia dels programes educatius lligats a l'educació ambiental no n'hi ha prou amb les enquestes. Cal fer entrevistes a l'alumnat i el professorat que hi participa

Què ens aporta una avaluació més qualitativa per ajudar-nos a avançar en el treball en xarxa?

Preguntes sense resposta clara

3. El(s) projecte(s) l'educació ambiental en què treballa em permeten relacionar-me amb persones d'indrets allunyats o d'altres països

- La feina del dia a dia no permet la relació amb els qui treballen amb el mateix tema i són pròxims

- El fet de treballar en xarxa afavoreix l'intercanvi amb persones d'indrets allunyats o d'altres països

4. El(s) projecte(s) d'educació ambiental en què participo comporta(en) l'existència d'una xarxa estable de grups o d'institucions que se'n corresponsabilitzen

- Les institucions no es corresponsabilitzen i garanteixen que tinguin continuïtat els projectes

- Treballar en xarxa enriqueix encara que no hi hagi grups o institucions que se'n corresponsabilitzen

12. Les estructures administratives amb les quals em relaciono en la meva feina són molt feixugues i estan molt burocratitzades

- *El treball en xarxa augmenta l'estructura administrativa copiant la de l'administració*
- *Es necessiten educadors ambientals dedicats a la gestió*
- *La gestió associada al treball en xarxa compensa pels resultats*

14. Sovint la necessitat de consensuar les propostes fa que la feina sigui massa lenta quan hi participa molta gent

- *El treball en xarxa comporta més temps de dedicació per assegurar la finalització d'un projecte*
- *Les solucions als problemes col·lectius venen de la participació col·lectiva. No hi ha urgència més important que la participació*

15. La rutina de la feina i la compartimentació de les tasques fan molt difícil el treball en equip

- *Si la compartimentació la tenim a la vida diària, es difícil no tenir-la en un treball en xarxa*
- *Estem acostumats a treballar en equip i entre tots ho fem tot*

19. No es poden endegar projectes d'educació ambiental en xarxa sense el suport econòmic de les administracions públiques

- *Les administracions públiques són les úniques que han de donar suport econòmic al treball en xarxa i ha d'estar pressent en el pressupost*
- *El treball en xarxa es comença per iniciativa personal o d'un grup i després es busquen recursos*

23. Un bon indicador de l'efectivitat d'un programa d'educació ambiental és el percentatge d'escoles que hi tornen a participar

- *Què valora el professorat d'un projecte d'educació ambiental?*
- *Quins són els programes que tenen mes usuaris?*
- *Tot el professorat té el mateix concepte d'educació ambiental?*

24. L'avaluació externa és el procediment més adient per detectar els aspectes que cal millorar en els projectes d'educació ambiental

- *Sabem avaluar?*

- *Com ho fem?*

- *Qui ha de ser l'agent avaluador d'un projecte fet en xarxa?*

26. Les institucions externes a l'escola no poden fer EA amb els joves sense la col·laboració del professorat i dels centres

- *El sistema educatiu no està preparat per treballar en xarxa*

- *Les institucions externes i els centres escolars han de crear canals de comunicació per treballar en xarxa*

27. Participar en projectes d'educació ambiental implica canvis en l'estructura organitzativa de les escoles

- *Si no es canvia l'estructura organitzativa dels centres no es pot treballar en xarxa*

- *Els canvis comencen per baix i per dalt*